

OPETTAJAN PAKETTI

EU- DEMOKRATIAA KÄYTÄNNÖSSÄ

Vaikuta kansalaisaloitteella

Eurooppalainen
kansalais-
aloite

ESITTELY	1
OSIO 1: LYHYT JOHDANTO EUROOPAN UNIONIIN	3
OSIO 2: DEMOKRATIA EUROOPAN UNIONISSA	11
OSIO 3: EUROOPPALAINEN KANSALAISALOITE	17
OSIO 4: EUROOPPALAISEN KANSALAISALOITTEEN LAADINTA JA TIEDOTUSKAMPANJA	21
LOPPUKOE	25
LOPPUKOKEEN VASTAUSTEN SELITE	27
EUROOPAN UNIONIN SOPIMUSTEN TIETOSIVU	28
EU:N TOIMINTA-ALAT (VAIN TIETYT)	31
EU:N LAINSÄÄDÄNTÖPROSESSI	32

Esittely

Tämän opetusmoduulin tavoitteena on auttaa oppilaita tutustumaan siihen, miten Euroopan unionin demokratiaan voi käytännössä osallistua, ja tarjota heille tietoja ja taitoja, joiden avulla he voivat hyödyntää oikeuksiaan EU-kansalaisina. Osana tätä moduulia keskitytään Eurooppalaiseen kansalaisaloitteeseen. Tämän moduulin suorittaneet oppilaat oppivat ymmärtämään, mikä kansalaisaloitteen tavoite on, kuinka se toimii, miten se sopii Euroopan unionin laajempaan demokratiakäsitykseen ja kuinka sen avulla voi saada maailmassa muutoksia aikaan.

Mikä Eurooppalainen kansalaisaloite on?

Eurooppalainen kansalaisaloite antaa EU:n kansalaisille mahdollisuuden vaikuttaa EU-politiikkaan tuomalla EU:n asialistalle aiheita, joilla on kansalaisille eniten merkitystä. Kansalaisaloite yhdistää eri EU-maiden ihmisiä allekirjoitusten keräämiseksi aloitteelle, jotta Euroopan komissiota voidaan pyytää säätämään lakeja sellaisten toiminta-alojen suhteen, joihin komissiolla on päätäntävalta. Se on juuritasolta alkava keino käynnistää poliittinen keskustelu ja lisätä tietoisuutta asioista, jotka yhdistävät ihmisiä yli valtion rajojen. Tämä työkalu tuli käyttöön vuonna 2012, ja se tuottaa jo hedelmää: useat kansalaisaloitteet ovat siirtymässä Euroopan komission konkreettisiksi lakiehdotukseksi.

Mitä oppilaiden tulisi oppia EU:n demokratiaan osallistumisesta ja eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta?

Terveessä ja hyvinvoivassa demokratiassa kansalaiset voivat ilmaista näkemyksiään vapaasti. He voivat käyttää äänioikeuttaan tehokkaasti, osallistua julkiseen väittelyyn ja siten määrittää omaa tulevaisuuttaan. Nämä kovan taistelun kautta saavutetut oikeudet ovat kaiken demokratian kulmakivi ja Euroopan unionin ydinosa. (Lähde: Euroopan komissio)

Demokratia on yksi Euroopan unionin perusarvoista. Demokratia ei kuitenkaan voi pitää itsestäänselvyytenä. Sitä on vaalittava aktiivisesti, ja kansalaisten on aktiivisesti hyödynnettävä käytössään olevia demokraattisia prosesseja. Jotta tämä on mahdollista, kansalaisten on ymmärrettävä nämä prosessit. Vaikka useimmat oppilaat tietävät, että Euroopan parlamentin edustajat valitaan vaaleilla, on tärkeää, että he voivat vaikuttaa itselleen tärkeiksi katsomiinsa asioihin muidenkin työkalujen avulla. Näitä ovat mm. Eurooppalainen kansalaisaloite, Lissabonin sopimuksessa vuonna 2009 säädetty EU:n perusoikeus.

Eurooppalainen kansalaisaloite on luonteeltaan yhteistyöhanke, ja se edellyttää, että kansalaiset tekevät yhteistyötä samalla tavalla ajattelevien yksilöiden kanssa – ei vain omassa maassaan vaan hakemalla tukea asialleen myös muista jäsenvaltioista. Eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta oppiminen on siis samalla myös opetusta yhteistyöstä, järjestäytymisestä, suostuttelusta ja pitkäjänteisyydestä.

Mitä koulutusmoduuli pitää sisällään?

Moduuli koostuu neljästä temaattisesta osiosta, joista kussakin keskitytään eri aiheeseen. Aiheet vaihtelevat Euroopan unionia koskevasta yleistiedosta yksityiskohtaisempaan tietoon ja toimintoihin, jotka liittyvät eurooppalaiseen kansalaisaloitteeseen. Näitä esitetään mm. seuraavassa esimerkissä:

- 1) Lyhyt johdanto Euroopan unioniin
- 2) Demokratia Euroopan unionissa
- 3) Eurooppalainen kansalaisaloite
- 4) Eurooppalaisen kansalaisaloitteen laadinta ja tiedotuskampanja

Moduuliin sisältyvät seuraavat materiaalit:

- Opettajan paketti, jossa on ohjeet kutakin tuntia varten, vastausten selite ja lisätietoja ja linkkejä lisätietoa varten.
- Oppilaan paketti, jota käytetään luokkahuonetehtävissä sekä kotitehtävissä, joita on sekä kertaustehtävien että lisätiedon etsimistä edellyttävien tehtävien muodossa. Linkit johtavat asiaankuuluville internetsivuille, jotka ovat käytettävissä kaikilla virallisilla EU-kielillä.
- Luokkakäyttöön tarkoitettut PowerPoint-esitykset, joissa on sekä tekstiä että videota (valinnainen).
- Linkit videotiedostoihin. Kaikki moduulin videot ovat saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä.
- Tietosivu, jonka avulla voi opiskella lisätietoa Euroopan unionin historiasta.
- Tietosivu EU:n toiminta-aloista.
- Loppukoe.

Miten moduuli tulisi opettaa?

Moduuli on suunniteltu joustavasti käytettäväksi. Vaikka se koostuu neljästä temaattisesta osiosta, voit soveltaa materiaalia opetustarpeesi mukaan (luokkakoko, apuvälineet, käytettävissä oleva tuntimäärä jne.). Huomaathan, että tuntisuunnitelmassa olevat lisätieto-osiot on tarkoitettu vain ohjeellisiksi. Lisätiedon hakemista edellyttävät tehtävät voidaan antaa kotitehtäviksi tai tehdä tunnilla, jos aika ja saatavilla olevat apuvälineet sen sallivat.

Jos aikaa on rajallisesti, perustiedot voidaan käydä läpi neljässä oppitunnissa. Jos aikaa on käytettävissä enemmän, useista aiheista voidaan hakea lisätietoa ja niistä voidaan keskustella syvällisemmin, tai ne voivat toimia projektityöskentelyn lähtökohtana. Kunkin moduulin lopussa on vaihtoehtoinen projektipohjainen tehtävä.

Mitä metodologisia lähestymistapoja moduulissa käytetään?

Materiaalia voidaan käyttää opetuksessa monilla eri tavoilla:

- esitelmät
- ryhmäkeskustelu
- ryhmätyö
- projektityö
- itsenäinen opiskelu
- lisätiedon hakemista edellyttävät tehtävät
- ongelmanratkaisu
- roolileikki
- videointi.

Voit kuitenkin vapaasti käyttää muita lähestymistapoja, jos uskot niiden auttavan oppilaita ymmärtämään ja muistamaan asioissa käsitellyt tiedot.

Termistö

Vaikka erikoistermien käyttö on pyritty pitämään mahdollisimman vähäisenä, tietyt käsitteet on esiteltävä, jotta niistä voidaan keskustella. Apua Euroopan unionissa käytettäviin termeihin löytyy täältä: <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary.html>. Huomaa, että voit valita haluamasi virallisen kielen.

OSIO 1: Lyhyt johdanto Euroopan unioniin

TUNTISUUNNITELMA

TAVOITTEET:

- EU:n arvojen tunnistaminen
- Schengen-alueen ja Euroopan yhtenäismarkkinoiden esittely
- EU:n toiminta-alojen tunnistaminen

OPPILAAT OPPIVAT:

- Miten EU vaikuttaa heidän elämäänsä yleisellä tasolla
- EU:lla on erityisiä toimivalta-alueita, jotka vaikuttavat heidän jokapäiväiseen elämäänsä

OPPILAAT HARJOITTELEVAT:

- Lisätiedon hakeminen
- Europa-sivuston käyttö
- Keskustelu ja tiedon jakaminen

TARVITTAVA OPPIMATERIAALI:

- Osio 1 PowerPoint
- Videot 1–3

Oppitunnin vaiheet

MITÄ TIEDÄMME EU:STA?

- 1) Kirjoita taululle "EU". Oppilaita pyydetään keksimään sanoja tai lyhyitä lauseita, jotka he yhdistävät EU:hun. Kirjoita ne taululle sanapilveksi. Tämä voidaan tehdä myös sovelluksella, kuten Mentimeter-sovelluksella (valinnainen).
- 2) Laita luokka pohtimaan hetki, mitä negatiivisia ja positiivisia puolia heille tulee mieleen? Mihin asioihin oppilaat yhdistävät EU:n?

LYHYT EUROOPAN UNIONIN ESITTELY

- 3) Toista video 1 (**PowerPoint-dia 2**). Video esittelee Euroopan unionin suurimpia saavutuksia. Kysy oppilailta, osaavatko he nimetä tai päätellä, mitä ne voisivat olla.

Esimerkkejä: Solidaarisuusjoukot (nuoret auttavat yhteisöjä), pakolaiset, demokratia; solidaarisuus (Charlie Hebdo), Nobelin rauhanpalkinto, Euroopan unionin perustaminen, Saksan yhdistyminen, Rooman sopimus (1957) Euroopan talousyhteisön perustamisesta.

- 4) Kerro, että Euroopan unioni perustettiin sopimuksilla, joita kaikki jäsenmaat noudattavat. Niissä määritellään kaikkien jäsenten kannattamat tavoitteet ja arvot sekä toiminta-alat, joilla Euroopan unioni voi toimia. Neuvo oppilaita katsomaan ohjeita **opiskelijan paketin** sivulta 26. Siitä on apua kotitehtävien kanssa, tai sitä voidaan käyttää itsenäisen oppitunnin aiheena tarvittaessa.

EU:N ARVOT

5) Toista video 2 (**PowerPoint-dia 3**). Videolla esitellään Euroopan unionin kuusi arvoa.

”Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.”

Lissabonin sopimuksen 2 artikla

6) Näytä **PowerPoint-dia 4**. Jos et käytä PowerPointia, pyydä oppilaita tutustumaan **opiskelijan paketin** sivuun 1.

7) Kerro, että EU:lla on kuusi ydinarvoa, jotka ovat kaiken EU:n politiikan ja toiminnan perusta.

8) Käytä PowerPoint-esityksen kuutta arvoa tai kirjoita taululle seuraava:

- a) Ihmisarvo
- b) Vapaus
- c) Demokratia
- d) Tasa-arvo
- e) Kansanvalta
- f) Ihmisoikeudet

Tutustukaa luokan kanssa **opiskelijan paketin** sivuun 1. Jaa sitten luokka pienryhmiin. Pyydä jokaista ryhmää asettamaan arvot heidän mieleiseensä tärkeysjärjestykseen. Heidän tulee pystyä perustelemaan mielipiteensä ja määrittelemään arvon sisältö. Käytä apuna seuraavia huomautuksia. Huomaa, että yhtä oikeaa järjestystä ei ole olemassa.

EUROOPAN UNIONIN PERUSARVOT

IHMISARVO

Ihmisarvon käsite on usko siitä, että kaikilla ihmisillä on erityinen arvo, joka on sidottu yksinomaan heidän ihmisyyteensä. Sillä ei ole mitään tekemistä heidän luokkansa, rotunsa, sukupuolensa, uskontonsa, kykyjensä tai muiden seikkojen kanssa, vaan vain sillä on merkitystä, että he ovat ihmisiä.

Ihmisarvo oikeuttaa ihmisoikeudet. Kun ihmiset jaetaan ja heille annetaan arvo luokan, sukupuolen, uskonnon ja vastaavien tekijöiden perusteella, syntyy epätasa-arvoisia yhteiskuntia, joissa syrjintä on yleistä. Ihmiset, joille on annettu korkeampi arvo, saavat etuoikeutettua kohtelua. Jokaista, joka ei sovi mihinkään etuoikeutettuun ryhmään, voidaan hyljeksiä tai sortaa.

VAPAAUS

Liikkumisvapaus antaa kansalaisille oikeuden liikkua ja oleskella vapaasti unionin alueella. EU:n perusoikeuskirja suojelee yksilönvapauksia, kuten yksityiselämän, ajatuksen-, uskonnon-, kokoontumis-, sanan- ja tiedonsaantivapauden kunnioittamista.

DEMOKRATIA

EU toimii edustuksellisen ja osallistavan demokratian pohjalta. Euroopan kansalaisuus tarkoittaa poliittisten oikeuksien nauttimista. Jokaisella täysi-ikäisellä EU:n kansalaisella on oikeus asettua ehdokkaaksi ja äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa. EU:n kansalaisilla on oikeus asettua ehdolle ja äänestää asuinmaassaan tai kotimaassaan. Kansalaiset voivat myös suoraan vaikuttaa EU:n politiikkaan eurooppalaisen kansalaisaloitteen kaltaisten välineiden avulla.

TASA-ARVO

Tasa-arvo tarkoittaa kaikkien kansalaisten yhtäläisiä oikeuksia lain edessä. Naisten ja miesten tasa-arvon periaate on kaikkien eurooppalaisten poliittisten toimien perusta ja Euroopan yhdentymisen perusta. Tämä pätee kaikilla aloilla. Samapalkkaisuuden periaate samasta työstä tuli osaksi Rooman sopimusta vuonna 1957.

KANSANVALTA

EU perustuu oikeusvaltioperiaatteeseen. Kaikki EU:n toiminta perustuu sopimukseen, jotka sen EU-maat ovat vapaaehtoisesti ja demokraattisesti hyväksyneet. Lakia ja oikeutta puolustaa riippumaton oikeuslaitos. EU-maat ovat antaneet Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle lopullisen toimivallan, jonka tuomioita kaikkien on noudatettava.

IHMISOIKEUDET

Ihmisoikeuksia suojellaan EU:n perusoikeuskirjassa. Niihin kuuluvat oikeus olla vapaa sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvasta syrjinnästä, oikeus henkilötietojen suojaan ja oikeus oikeussuojaan.

- 9) Ryhmiä pyydetään valitsemaan niistä parhaat ja kertomaan niistä perusteluineen luokalle. Anna kunkin ryhmän esitellä lyhyesti omat ajatuksensa, ja sen jälkeen käytetään vielä pari minuuttia ryhmäkeskusteluun.

SCHENGEN-ALUE

- 10) Kysy oppilailta, missä (jos missään) Euroopan unionin jäsenvaltiossa he ovat vierailleet, ja kysy sitten, onko kukaan heistä vierailut unionin ulkopuolisissa maissa. Pyydä oppilaita vertaamaan näitä kokemuksia. Kannusta oppilaita ajattelemaan rajanylityksen helppoutta, oleskelun kestoa, viisumivaatimuksia jne.

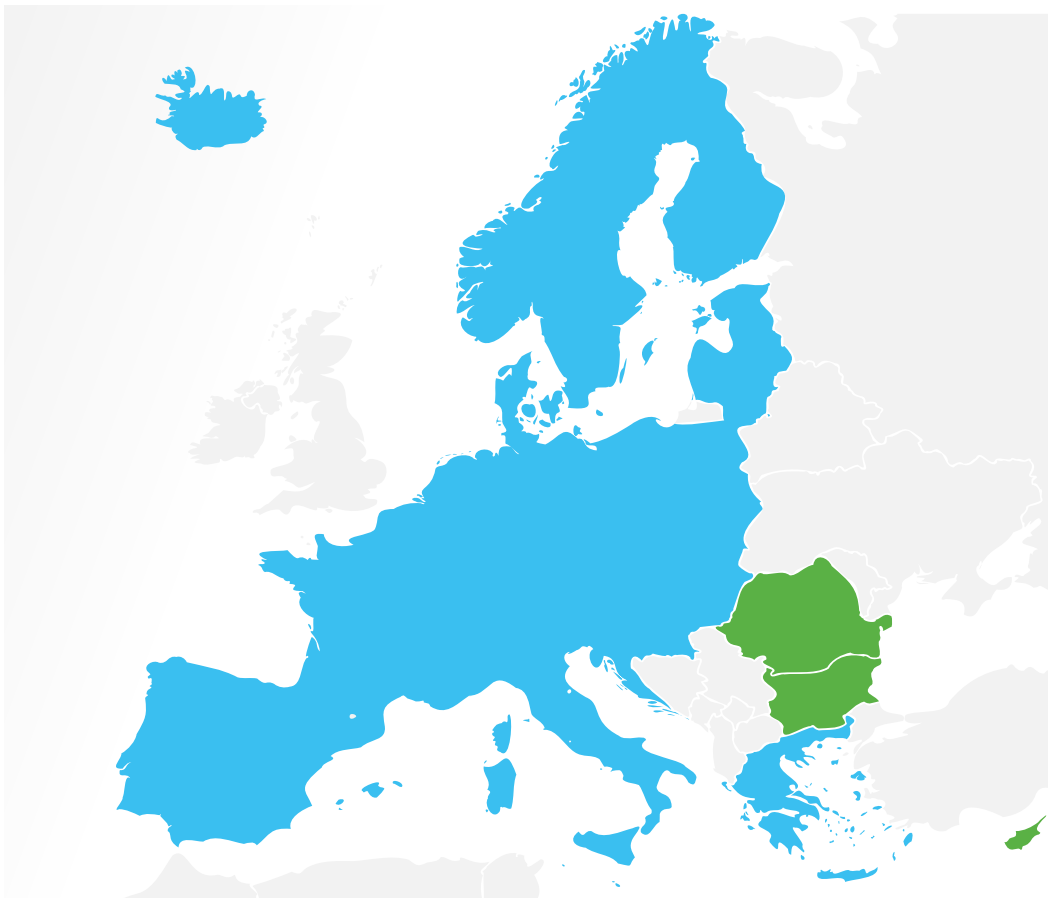
Rajaton Schengen-alue takaa vapaan liikkuvuuden yli 400 miljoonalle EU:n kansalaiselle sekä EU:ssa asuville tai EU:ssa turisteiksi, vaihto-opiskelijoiksi tai liikematkoiksi vieraileville kolmansien maiden kansalaisille (kaikki EU:ssa laillisesti oleskelevat).

- 11) Näytä **PowerPoint**-dia 5. Jos et käytä PowerPointia, kirjoita taululle "Schengen-alue".

- 12) Pyydä oppilaita kirjoittamaan **opiskelijan paketin** sivulle 2 luettelo kaikista Schengen-maista, jotka he tietävät. Näytä sitten **PowerPoint-dia 6**. Jos et käytä PowerPointia, lue vastaukset tietoruudusta.

Schengen-alueen jäsenet (tammikuussa 2023):

Alankomaat, Belgia, Espanja, Islanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tanska, Tšekki, Unkari, Viro.

Romania, Bulgaria ja Kypros ovat edelleen (tammikuussa 2023) ehdokasjäseniä. Irlannin tasavalta kieltäytyi sopimuksesta.

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_fi

SISÄMARKKINAT JA TULLILIITTO

13) Toista video 3 (**PowerPoint-dia 7**). Videolla selitetään sisämarkkinoiden edut.

14) Siirry **PowerPoint-diaan 8** tai kirjoita taululle seuraava: Tavarat, pääoma, palvelut, ihmiset. Kerro, että näillä kaikilla on vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla.

15) Jaa luokka neljään ryhmään ja anna kullekin ryhmälle yksi vapauksista. Anna ryhmille muutama minuutti aikaa pohtia näiden vapauksien etuja a) yritysten ja b) EU:n kansalaisten näkökulmasta. Pyydä heitä miettimään tapoja, joilla he ovat hyötäneet henkilökohtaisesti.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Tavaroiden vapaa liikkuvuus tarkoittaa, että jäsenvaltioiden välillä ei ole tulleja eikä määrällisiä rajoituksia. Tämä tarkoittaa, että toimittajat voivat vapaasti myydä tuotteitaan kaikkialla EU:ssa ilman rajoituksia, mikä antaa heille mahdollisuuden laajentaa liiketoimintaansa. Kuluttajat voivat vapaasti ostaa koko unionista ja etsiä parasta tarjousta.

Standardointi kaikkialla unionissa tarkoittaa, että kuluttajat voivat olla varmoja siitä, että mistä tahansa jäsenvaltiosta ostettu tuote on valmistettu samojen vähimmäisvaatimusten mukaisesti suorituskyvyn ja turvallisuuden osalta. Heillä on myös oikeus kuluttajasuojaan huolimatta siitä, mistä EU-maasta ostos on tehty.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/38/free-movement-of-goods>

Pääoman vapaa liikkuvuus

Pääoman vapaa liikkuvuus antaa kansalaisille mahdollisuuden tehdä monia toimintoja ulkomailla, kuten avata pankkitilejä, ostaa ulkomaisten yritysten osakkeita, sijoittaa sinne, missä paras tuotto on ja ostaa omaisuutta.

Eurooppalaiset yritykset voivat sijoittaa ja omistaa muita eurooppalaisia yrityksiä ja osallistua aktiivisesti niiden johtamiseen. He voivat myös kerätä rahoitusta, esimerkiksi ottaa lainoja, sieltä, missä se on edullisinta.

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-markets/capital-movements_fi

Palvelujen vapaa liikkuvuus

Ammattilaiset ja yritykset voivat vapaasti tarjota palveluitaan missä tahansa unionin alueella, joko tilapäisesti tai pysyvästi. Jotta tämä tapahtuisi, EU on työskennellyt helpottaakseen tutkintojen tunnustamista kaikkialla unionissa.

Esimerkiksi julkisia palveluja koskevia tarjouskilpailuja (joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta) mainostetaan nyt kaikkialla EU:ssa, jolloin yritykset ja yhtymät kaikkialla EU:ssa voivat jättää tarjouksen. Tämä antaa yrityksille ja hallituksille mahdollisuuden valita edullisin tarjous laajemmasta valikoimasta.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/40/freedom-of-establishment-and-freedom-to-provide-services>

Ihmisten vapaa liikkuvuus

EU:n kansalaisilla on oikeus muuttaa mihin tahansa EU-maahan asumaan, työskentelemään, opiskelemaan, etsimään työtä tai jäämään eläkkeelle. He voivat oleskella toisessa EU-maassa enintään 3 kuukautta ilman rekisteröitymistä, mutta heidän saattaa olla tarpeen ilmoittaa läsnäolostaan. Ainoa vaatimus on voimassa oleva kansallinen henkilökortti tai passi. Jos he viiptyvät yli 3 kuukautta, heidän on rekisteröitävä asuinpaikkansa. Työntekijöiden vapaa liikkuvuus merkitsee kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän poistamista työssä, palkkauksessa ja muissa työn edellytyksiä ja työehdoissa. Lisäksi tässä artikkelissa määrätään, että EU:n työntekijällä on oikeus hyväksyä tehty työtarjous, liikkua vapaasti maan sisällä, oleskella työskentelytarkoituksessa ja jäädä sinne sen jälkeen tietyin edellytyksin.

https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/residence-rights/index_fi.htm#eu-citizen

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/41/free-movement-of-workers>

TOIMINTA-ALAT

16) Näytä **PowerPoint-dia 9** tai pyydä oppilaita tutustumaan **opiskelijan paketin** sivulla 30 olevaan tietosivuun.

Euroopan unioni voi toimia vain niillä aloilla, joille jäsenvaltiot ovat sille EU:n perussopimuksessa antaneet luvan.

17) Pyydä oppilaita vastaamaan **opiskelijan paketin** sivulla 3, mihin toiminta-alaan seuraavat kuuluvat:

1. Saat vähintään kahden vuoden takuun, kun ostat uuden kannettavan tietokoneen. (Kuluttajansuoja)
2. Jos lentosi myöhästyy pahasti tai peruuntuu, saat korvauksen. (Liikenne)
3. Yhdessä EU-maassa saamasi tutkinto tunnustetaan toisessa EU-maassa. (Sisämarkkinat)
4. Kokoaikainen työntekijä saa vähintään 20 päivää vapaata vuodessa. (Työllisyys- ja sosiaaliasiat)
5. Suurin sallittu määrä turskaa, jonka kalastaja saa pyytää. (Kalanviljelylaitokset)
6. Energiämäärä (kaasu/sähkö), jonka on saatava uusiutuvista energialähteistä, kuten aurinko- ja tuulienergiasta. (Energia)
7. Pienhiukkasten suurin sallittu määrä ilmassa. (Ympäristö).

Sopimuksissa on määritetty, kuka voi säätää lakeja milläkin aloilla: EU, kansalliset hallitukset vai molemmat. Kerro, että EU:lla on useita [toimivaltatasoja](#):

EU:lla on kolme toimivaltatasoa (**PowerPoint-dia 9**):

- a) Yksinomainen toimivalta, jonka tapauksessa unioni yksin voi antaa lainsäädäntöä, jonka jäsenvaltiot vain panevat täytäntöön (esim. tulliliitto, sisämarkkinoiden kilpailusäännöt, euroalueen maiden rahapolitiikka)
- b) Jaettu toimivalta, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat säätää lakeja ja toteuttaa oikeudellisesti sitovia toimenpiteitä, jos unioni ei ole tehnyt niin (esim. maatalous, kalanviljelylaitokset, ympäristö, kuluttajansuoja, liikenne, energia jne.)
- c) Tukitoimivaltuudet, joiden tapauksessa EU hyväksyy jäsenvaltioiden käytäntöjä tukevia tai täydentäviä toimenpiteitä (esim. ihmisten terveyden suojelu ja parantaminen, teollisuus, kulttuuri, matkailu, koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu, pelastuspalvelu, hallinnollinen yhteistyö) (**PowerPoint-dia 10**)

<https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/division-of-competences-within-the-european-union.html>

OPPITUNNIN PÄÄTTÄMINEN

18) Varmista, että oppilaat tietävät, mitä tulee kotitehtäväksi **opiskelijan paketista** (sivut 5–7).

19) Tunnin loppuksi pyydä oppilaita pohtimaan ja keskustelemaan lyhyesti asioista, joista kuulivat ensimmäistä kertaa tämän oppitunnin aikana.

VALINNAINEN TEHTÄVÄ

Pyydä oppilaita kirjoittamaan seuraavaa oppituntia varten muistiin arkielämässä vastaan tulleita asioita, joihin EU:n lainsäädäntö on vaikuttanut. Oppilaat kertovat havainnoistaan seuraavan oppitunnin alussa.

Osion 1 oppitunnin yhteenvedon vastausten selite

Esimerkki 1) 1b, 2d, 3c, 4a, 5e

Esimerkki 2) I. b, II. e, III. c, IV. d, V. a

Esimerkki 3) Oppilaan omat vastaukset:

[ihmisarvo](#), [vapaus](#), [demokratia](#), [tasa-arvo](#), [kansanvalta](#), [ihmisoikeudet](#).

Esimerkki 4)

a) E (Sveitsi, Liechtenstein, Norja ja Islanti)

b) T

c) E (Tarvitset edelleen henkilöllisyystodistuksen lentokentillä, rekisteröityäksesi hotelliin jne. Monet maat edellyttävät myös, että ihmisillä on oltava jonkinlainen henkilötodistus)

d) T (Mikään maista, joilla on maaraja Kreikan kanssa, ei ole Schengenin jäsen)

e) E (Espanjan ja Ranskan välillä ei myöskään ole maahanmuuttotarkastuksia. Mutta vaikka he menivät Ranskaan EU:n ulkopuolisen maan kautta, ystävällä on Schengen-viisumi, joka on voimassa Ranskassa.)

Esimerkki 5)

a) Pääoma/ihmiset

b) Palvelut/pääoma

c) Tavarat/pääoma/sijoittautuminen

d) Tavarat/pääoma

e) Ihmiset

Esimerkki 6) Oppilaan omat vastaukset.

Esimerkki 7)

a) Jaettu

b) Tukeva

c) Yksinomainen

OSIO 2: Demokratia Euroopan unionissa

TUNTISUUNNITELMA

TAVOITTEET:

- Esitellään osallistava demokratia
- Esitellään EU:n tärkeimmät lainsäädäntöelimet
- Kerrotaan, kuinka EU-lainsäädäntö laaditaan
- Esitellään eurooppalainen kansalaisaloite

OPPILAAT OPPIVAT:

- EU:n tärkeimmät toimielimet
- Kuinka EU säätää lakeja
- Miten he voivat vaikuttaa EU:n politiikkaan

OPPILAAT HARJOITTELEVAT:

- Lisätiedon hakeminen
- Europa-sivuston käyttö
- Keskustelu ja tietojen jakaminen

TARVITTAVA OPPIMATERIAALI:

- Osio 2 PowerPoint
- Videot 4–6

Oppitunnin vaiheet

- 1) Tarkista edellisen oppitunnin kotitehtävät, mukaan lukien lisätehtävien tiedot, jos ne on tehty.

ESITTELY

- 2) Kirjoita taululle ”Demokratia”. Kysy oppilailta, mitä se heille merkitsee. Anna oppilaiden keskustella siitä, mitä he tietävät maansa demokraattisista instituutioista.

- 3) Näytä **PowerPoint-dia 2**. Kerro, että tämän päivän oppitunnilla aiot puhua kahdesta eri demokraattityyppistä: edustuksellisesta demokratiasta ja osallistavasta demokratiasta.

Edustuksellinen demokratia on hallitusmuoto, jossa ihmiset **valitsevat** edustajansa (esim. kansanedustajat), jotka he **valtuuttavat** ehdottamaan ja säätämään lakeja puolestaan.

Osallistavalla demokratialla tarkoitetaan mekanismeja, joiden kautta kansalaiset **osallistuvat julkisiin päätöksentekoprosesseihin**, mikä täydentää edustuksellista demokratiaa.

EU:N PÄÄTÖKSENTEKOELIMET

- 4) Näytä **PowerPoint-dia 3**. Kerro, että EU:lla on kolme päätoimielintä, jotka vastaavat lainsäädäntöehdotuksista ja niiden hyväksymisestä: Euroopan komissio, Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto.

5) Näytä PowerPoint-dia 4. Esittele Euroopan komissio.

Mitä Euroopan komissio tekee?

Ehdottaa uusia lakeja

Euroopan komissio on ainoa EU:n toimielin, jolla on oikeus ehdottaa Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston hyväksyttäväksi lakeja, jotka

- suojelevat EU:n ja sen kansalaisten etuja asioissa, joihin ei voida puuttua tehokkaasti kansallisella tasolla
- muokataan teknisiltä tiedoiltaan paikkansa pitäviksi kuulemalla asiantuntijoita ja yleisöä.

Hallinnoi EU-politiikkaa ja jakaa EU-rahoitusta

- Asettaa EU:n menojen painopistealueet yhdessä neuvoston ja parlamentin kanssa.
- Laatii vuosittaiset menoarviot parlamentin ja neuvoston hyväksyttäväksi.
- Valvoo varojen käyttöä tilintarkastustuomioistuimen valvonnassa.

Valvoo EU:n lainsäädäntöä

- Varmistaa yhdessä EU:n tuomioistuimen kanssa, että EU-lainsäädäntöä sovelletaan asianmukaisesti kaikissa jäsenmaissa.

Edustaa EU:ta kansainvälisesti

- Puhuu kaikkien EU-maiden puolesta kansainvälisissä elimissä, erityisesti kauppapolitiikan ja humanitaarisen avun aloilla.
- Neuvottelee kansainvälisiä sopimuksia EU:n puolesta.

Kokoonpano

Poliittiseen johtoon kuuluu 27 komissaaria (yksi kustakin EU-maasta), joita johtaa komission puheenjohtaja, joka päättää, kuka on vastuussa mistäkin politiikan alueesta. Puheenjohtajan nimittää Eurooppa-neuvosto (johon kuuluvat kunkin EU-maan valtionpäämiehet tai hallitusten päämiehet) ottaen huomioon Euroopan parlamentin vaalien tulokset. Tämän jälkeen Euroopan parlamentti hyväksyy hänet. Muut jäsenet ovat maidensa nimeämiä, ja he käyvät läpi hyväksymismenettelyn, johon osallistuvat uusi puheenjohtaja, Euroopan parlamentti ja Eurooppa-neuvosto.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-commission_fi

- 6) Näytä PowerPoint-dia 5. Esittele Euroopan unionin neuvosto.

Mitä EU:n neuvosto tekee?

Neuvottelee ja hyväksyy EU:n lainsäädäntöä

Neuvosto on tärkeä päätöksentekijä EU:ssa.

Se neuvottelee ja hyväksyy lainsäädäntöä useimmiten yhdessä Euroopan parlamentin kanssa, ja se koostuu kaikkien EU-maiden ministereistä.

Koordinoi jäsenvaltioiden politiikkaa.

Neuvosto vastaa jäsenvaltioiden poliittisten toimien koordinoinnista tietyillä aloilla, kuten seuraavilla:

- talous- ja finanssipolitiikka
- koulutus, kulttuuri, nuoriso ja urheilu
- työllisyyspolitiikka.

Kehittää EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

Neuvosto määrittelee EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja toteuttaa sitä Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen pohjalta. Tähän sisältyvät myös EU:n kehitys- ja humanitaarinen apu, puolustus ja kauppa.

Tekee kansainvälisiä sopimuksia

Neuvosto valtuuttaa komission neuvottelemaan EU:n puolesta EU-maiden ja EU:n ulkopuolisten maiden sekä kansainvälisten organisaatioiden välisistä sopimuksista. Neuvottelujen päätteeksi neuvosto päättää sopimuksen allekirjoittamisesta ja tekemisestä.

Hyväksyy EU:n talousarvion

Neuvosto hyväksyy EU:n talousarvion yhdessä parlamentin kanssa.

Budjettikausi on kalenterivuoden pituinen. Talousarvio hyväksytään yleensä joulukuussa, ja sitä aletaan toteuttaa seuraavan vuoden tammikuun 1. päivänä.

<https://www.consilium.europa.eu/fi/council-eu/>

- 7) Toista EU-vaaleja koskeva video 4 (PowerPoint-dia 6). Kysy oppilailta, tietävätkö he, kuka heidän paikallinen edustajansa Euroopan parlamentissa on. Milloin viime vaalit olivat? Milloin ovat seuraavat vaalit? Onko heidän mielestään tärkeää äänestää vaaleissa? Miksi / miksi ei?

8) Näytä PowerPoint-dia 7. Esittele Euroopan parlamentti.

Mitä Euroopan parlamentti tekee?

Säätää lakeja

- Hyväksyy Euroopan komission ehdotuksiin perustuvaa EU-lainsäädäntöä yhdessä EU:n neuvoston kanssa
- Päättää kansainvälisistä sopimuksista
- Päättää EU:n laajentumisista
- Arvioi Euroopan komission työohjelmaa ja pyytää komissiolta lainsäädäntöesityksiä

Valvoo

- Toimii kaikkien EU:n toimielimien demokraattisena valvojana [käytä yksinkertaista ilmaisuatapia, jotta oppilaat ymmärtävät sen paremmin]
- Valitsee Euroopan komission puheenjohtajan ja hyväksyy uuden komission kokonaisuudessaan Kykenee äänestämään epäluottamuslauseesta ja siten pakottamaan komission eroamaan
- Myöntää vastuuvapauden eli hyväksyy EU:n talousarvioiden käytön
- Käsittelee kansalaisten vetoomukset ja tarvittaessa aloittaa tutkinnan
- Käy rahapoliittista keskustelua Euroopan keskuspankin kanssa
- Esittää kysymyksiä komissiolle ja neuvostolle
- Tarkkailee vaaleja

Laati talousarvion

- Päättää EU:n talousarviosta yhdessä neuvoston kanssa
- Hyväksyy EU:n pitkän aikavälin talousarvion eli monivuotisen rahoituskehysten

Kokoonpano

Vaalit järjestetään 5 vuoden välein. Kustakin maasta valittavien parlamentin jäsenten lukumäärä on suurin piirtein suhteutettu maan väkilukuun. Yhdelläkään maalla ei voi olla Euroopan parlamentissa vähempää kuin 6 eikä enempää kuin 96 jäsentä, ja jäsenten kokonaismäärä voi olla enintään 705 (704 jäsentä + puhemies). Euroopan parlamentin jäsenet on ryhmitelty poliittisen kannan, ei kansallisuuden, mukaan. Puheenjohtaja edustaa parlamenttia EU:n muissa toimielimissä ja ulkomaailmalle ja antaa lopullisen hyväksynnän EU:n talousarviolle.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/european-parliament_fi

LAINSÄÄDÄNTÖPROSESSI

9) Pyydä oppilaita kertomaan, kuinka lakeja säädetään heidän maassaan. Selitä tarvittaessa.

10) Toista video 5 (**PowerPoint-dia 8**), joka selittää, miten lakeja säädetään EU:ssa. Selitä, että EU:n päätöksentekotapa varmistaa, että kaikkien asianosaisten näkemykset ja tarpeet otetaan huomioon: EU:n elimenä, yksittäiset jäsenvaltiot ja näiden valtioiden kansalaiset.

11) Näytä **PowerPoint-dia 9**. Tarkista vuokaavion avulla, että oppilaat ovat ymmärtäneet päätöksentekoprosessin perusteet.

Lainsäädäntöprosessi

HUOMAA: Tämä on yksinkertaistettu kuvaus.

1. Euroopan komissio ehdottaa lakeja ja poliittisia toimia omasta aloitteestaan. Se voi myös vastata lakeja ja poliittisia toimia koskeviin pyyntöihin, jotka ovat seuraavien tahojen antamia:
  - Eurooppa-neuvosto (kunkin EU-maan valtion- tai hallitusten päämiehet)
  - Euroopan unionin neuvosto (kunkin EU-maan ministerit)
  - Euroopan parlamentti (EU:n kansalaisten suoraan valitsema)
  - kansalaiset itse onnistuneen [eurooppalaisen kansalaisaloitteen](#) jälkeen.
2. Komissio kuulee sidosryhmiä ja kansalaisia ja lähettää sitten ehdotuksensa Euroopan parlamentille ja EU:n neuvostolle.
3. Siitä seuraa mahdollisesti muutos- ja vastaehdotusten läpikäynti.
4. Jos Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto lopulta sopivat asiasta, ehdotus hyväksytään.

Jotkin lait (asetukset ja päätökset) tulevat automaattisesti sitoviksi koko EU:ssa heti voimaantulopäivänään. EU-maiden on sisällytettävä muut (direktiivit) kansalliseen lainsäädäntöön. Komissio valvoo, sovelletaanko EU:n lainsäädäntöä oikein ja ajallaan, ja se voi ryhtyä toimiin, jos näin ei tapahdu. Tässä tehtävässä komissiota kutsutaan ”sopimusten valvojaksi”.

https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process_fi

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/powers-and-procedures/legislative-powers>

EUROOPPALAISEN KANSAL AISALOITTEEN ESITTELY

- 12) Toista video 6 (**PowerPoint-dia 10**), joka esittelee eurooppalaisen kansalaisaloitteen. Selitä oppilaille, että eurooppalainen kansalaisaloite on keino, jolla tavalliset kansalaiset voivat vaikuttaa EU:n politiikkaan – ja siten osallistavan demokratian muoto.

Lisätietoja eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta saat alla olevasta linkistä (tiedot ovat saatavilla kaikilla EU:n kielillä):

<https://europa.eu/citizens-initiative/ fi>

OPPITUNNIN PÄÄTTÄMINEN

- 13) Tarkista, että oppilaat ymmärtävät, mitä tehtäviä heidän pitää tehdä seuraavaa oppituntia varten **opiskelijan paketista** (s. 13–15).
- 14) Ennen oppitunnin päättymistä oppilaita pyydetään muodostamaan pareja ja miettimään kolmea kysymystä, jotka he kysyvät kumppaniltaan oppitunnin sisältöön liittyen. He kysyvät toisiltaan ja vastaavat.

VALINNAINEN TEHTÄVÄ

Oppilaat tekevät lyhyen kyselyn koulukavereilleen saadaksesi selville, kuinka paljon he tietävät Euroopan unionin toimintatavoista ja siitä, mistä asioista EU vastaa. He analysoivat tuloksia ja keskustelevat niistä luokassa.

Osion 2 oppitunnin yhteenvedon vastausten selite

Esimerkki 1) a. K N   b. P   c. K   d. N   e. P N   f. K   g. P   h. P N

Esimerkki 2) a. 3   b. 1   c. 4   d. 6   e. 2   f. 5

Esimerkki 3) a. E (ainoastaan komissio) b. E (parlamentti ja neuvosto) c. T d. T e. E (vain toiminta-aloilla, joilla sillä on toimivaltaa)

OSIO 3: Eurooppalainen kansalaisaloite

TUNTISUUNNITELMA

TAVOITTEET:

- Eurooppalaisen kansalaisaloitteen esittely
- Kannusta oppilaita pohtimaan asioita, jotka ovat heille tärkeitä ja jotka olisivat oleellisia EU:n tasolla

OPPILAAT OPPIVAT:

- Mikä on eurooppalainen kansalaisaloite (ECI)
- Eurooppalaisen kansalaisaloitteen toimintasäännöt
- Mikä tekee kampanjasta menestyksekkään

OPPILAAT HARJOITTELEVAT:

- Suunnittelu
- Yhteistyö ryhmässä
- Aivoriihi
- ECI- ja Europa-sivustojen käyttäminen

TARVITTAVA OPPIMATERIAALI:

- Osio 3 PowerPoint
- Videot 6 ja 7

Oppitunnin vaiheet

1) Tarkista edellisen oppitunnin kotitehtävät, mukaan lukien valinnaisen tehtävän tulokset, jos se on tehty.

2) Oppilaiden tulee valmistautua vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- a) Kuinka paljon kiinnität huomiota Euroopan unionin toimintaan? Seuraatko unionia sosiaalisessa mediassa tai uutisissa?
- b) Onko tapa, jolla Euroopan unioni tekee päätökset, mielestäsi demokraattinen?
- c) Miten Euroopan unionista voitaisiin mielestäsi tehdä demokraattisempi?

Varaa aikaa keskustelulle.

EUROOPPALAINEN KANSALAIALOITE – VAIHEET

3) Kun **opiskelijan paketti** on suljettu, kysy oppilailta, mitä he muistavat ECI:stä edelliseltä oppitunnilta. Toista sitten video 6 uudelleen (**PowerPoint-dia 2**).

Päävaiheet

1. Etsi toiset kuudesta muusta EU-maasta kuusi henkilöä, jotka ovat äänioikeutettuja Euroopan parlamentin vaaleissa ja jotka muodostavat tiimin kanssasi.
2. Määritelkää tavoitteenne ja pyytäkää Euroopan komissiota rekisteröimään aloite.
3. Myönteisen päätöksen jälkeen aloite julkaistaan ECI:n verkkosivuilla.
4. Kerätkää miljoona allekirjoitusta vähintään seitsemästä EU-maasta 12 kuukauden kuluessa (verkossa tai paperilomakkeilla).
5. Hankkikaa kansallisten viranomaisten vahvistamat tuenilmaukset.
6. Lähettäkää aloitteenne komissiolle.
7. Tapaaminen komission kanssa.
8. Julkinen kuulemistilaisuus Euroopan parlamentissa.
9. Euroopan komission vastaus.
10. Komission suorittama ehdotettujen toimien seuranta tarvittaessa.

Lisätietoja on täällä: <https://europa.eu/citizens-initiative/fi>

- 4) Kysy, mitkä vaiheet on tehtävä aloitteen luomiseksi. Salli vastaukset ja näytä sitten PowerPoint-dia 3 tai pyydä oppilaita avaamaan **opiskelijan paketti** sivulta 16.

MIKÄ TEKEE EUROOPPALAISESTA KANSALISALOITTEESTA ONNISTUNEEN?

- 5) Osana kotitehtäviään oppilaita pyydettiin valmistelevaan seuraavat: *Siirry osoitteeseen <https://europa.eu/citizens-initiative/fi>. Etsi aloite, jota olisit valmis tukemaan. Valmistaudu seuraavaa oppituntia varten selittämään, miksi kannattaisit tätä aloitetta. Pyydä kaikkia oppilaita (tai valitse useita) kertomaan luokalle, mihin he aloitteeseen he päätyivät.*
- 6) Kysy luokalta, olisivatko he valmiita tukemaan kaikkia mainittuja aloitteita. Onko sellaisia, joita he eivät voi tukea? Miksi?
- 7) Kysy luokalta, mikä on hyvä eurooppalainen kansalaisaloite. Pyydä heitä miettimään yleisellä tasolla, mistä menestyksekkäs ECI koostuisi.

Ehdotetut vastaukset:

- Sen täytyy olla jotain, joka vaikuttaa useimpiin EU-maihin tai on ongelma niissä.
- Sen on oltava laajalti houkutteleva.
- Sen täytyy olla jotain, josta voidaan säätää lakeja (eikä vain moraalinen kysymys).
- Aloitteessa on esitettävä erityistoimenpiteitä (ei vain ”jotain pitäisi tehdä”).
- Komissiolta pyydettyjen toimien ja ongelman ratkaisun välillä pitäisi olla selkeä yhteys.

8) Toista video 7 (PowerPoint-dia 4).

9) Näytä PowerPoint-dia 5 tai pyydä oppilaita siirtymään opiskelijan paketin sivulle 30. Jaa luokka kolmen tai neljän hengen ryhmiin. Selitä, että aloitteiden on kuuluttava johonkin EU:n toiminta-alaan, jonka osalta komissio voi tehdä ehdotuksen laiksi. Pyydä jokaista ryhmää keksimään yksi idea aloitteesta, joka kuuluisi johonkin toiminta-alaan. Anna aikaa keskustelulle ja sitten jokaisen ryhmän palautteelle.

Esimerkkejä EU:n toiminta-aloista: maatalous ja eläinten oikeudet, ympäristö ja ilmasto, elintarviketurvallisuus, terveydenhuolto, kuluttajansuoja, kulttuuri ja media, koulutus, nuoriso ja urheilu, energia, yhdenvertaisuus, humanitaarinen apu, liikenne.

Tarkista myös:

https://europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/how-start-initiative-step-step/faq-eu-competences-and-commission-powers_fi

Varmistaaksesi, voiko komissio ehdottaa lakia, sinun tulee etsiä Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta nimenomaiset maininnat. Katso seuraavat esimerkit:

EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN KONSOLIDOITU TOISINTO

KOLMAS OSA

UNIONIN SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET

XX OSASTO

YMPÄRISTÖ

192 artikla

(aiempi EY-sopimuksen 175 artikla)

1. Euroopan parlamentti ja neuvosto päättävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan unionin toimista 191 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

[EUR-Lex – 12012E192 – EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

12008E078

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, konsolidoitu toisinto - KOLMAS OSA: UNIONIN SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET - V OSASTO: VAPAUDEN, TURVALLISUUDEN JA OIKEUDEN ALUE - 2 luku: Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka - 78 artikla (aiemmat EY-sopimuksen 63 artiklan 1 ja 2 kohta sekä 64 artiklan 2 kohta)

Virallinen lehti nro 115, 09/05/2008 s. 0076 - 0077

78 artikla

(aiemmat EY-sopimuksen 63 artiklan 1 ja 2 kohta sekä 64 artiklan 2 kohta)

3. Jos kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukoittainen maahantulo aiheuttaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa hätätilanteen, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä kyseisen yhden tai useamman jäsenvaltion hyväksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

[EUR-Lex – 12008E078 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/fi/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=en#page=17>

10) Laita ideat taululle ja pyydä oppilaita äänestämään yhden idean puolesta, jota he kaikki (tai enemmistö) kannattaisivat.

11) Pyydä oppilaita palaamaan ryhmiinsä. Pyydä – ECI-menettelyn huomioiden – oppilaita miettimään, miten he jatkaisivat tätä kampanjaa, painottaen (**PowerPoint-diaa 6**):

- Minkä nimen antaisit kampanjalle?
- Mitä tekisit löytääksesi kumppaneita kuudesta muusta EU-maasta?
- Mihin saattaisit tarvita rahaa?
- Miten keräisit varoja kampanjaasi varten?
- Miten ”myisit” ideasi allekirjoitusten saamiseksi?
- Miten saisit medialta huomiota?

Oppilaat voivat tehdä muistiinpanoja **opiskelijan pakettiin**

12) Kokoa ryhmä takaisin yhteen ja pyydä oppilaiden palautetta.

OPPITUNNIN PÄÄTTÄMINEN

13) Tarkista, että oppilaat tietävät, mitä kotitehtäviä heidän pitää tehdä (s. 18–19).

VALINNAINEN TEHTÄVÄ

Oppilaat tekevät ehdotuslaatikon tai järjestävät kyselyn verkossa selvittääkseen, mistä aiheista muut koulun oppilaat ovat huolissaan Euroopan tasolla.

OSIO 4: Eurooppalaisen kansalaisaloitteen laadinta ja tiedotuskampanja

TUNTISUUNNITELMA

TAVOITTEET: <ul style="list-style-type: none"> • Saada oppilaat luomaan oma kampanjansa • Paneutua viestintätaitoihin 	OPPILAAT OPPIVAT: <ul style="list-style-type: none"> • Onnistuneen viestinnän perusteet • Yleisön tietoisuus • Mikä tekee kampanjasta menestyksekkään
OPPILAAT HARJOITTELEVAT: <ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelu • roolileikki • Yhteistyö ryhmässä • Aivoriihi • Kampanjan kohdentaminen 	TARVITTAVA OPPIMATERIAALI: <ul style="list-style-type: none"> • Osio 4 PowerPoint

Oppitunnin vaiheet

TARKISTA KOTITEHTÄVÄT

- 1) Oppilaita pyydettiin tutkimaan kampanjaa, jota he kokivat voivansa tukea. Siirry **PowerPoint-diaan 2** tai kirjoita taululle seuraavat otsikot: Teksti, Kuvat/video, Grafiikka, Yhteistyökumppanit, Muut. Pyydä oppilaita kuvailemaan lyhyesti valitsemansa kampanjan onnistuneita puolia ja sijoittamaan ne näiden otsikoiden alle.

- 2) Varaa aikaa keskustelulle siitä, miksi oppilaiden mielestä nämä kampanjat olivat yleisesti ottaen onnistuneita.

Ajattele sellaisia asioita, kuten

- Laaja houkuttelevuus
- Käytännöllisyys
- Yhteiskunnalliset/poliittiset/taloudelliset huolenaiheet
- EU:n toiminta-alat.

Jos haluat nähdä onnistuneita kampanjoita:

[https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_fi?STATUS\[0\]=ANSWERED](https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_fi?STATUS[0]=ANSWERED)

Jos haluat nähdä kampanjat, joihin odotetaan vastausta:

https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_fi?CATEGORY%5B0%5D=any&STATUS%5B0%5D=SUBMITTED&SECTION=ALL

- 3) Oppilaita pyydettiin miettimään kampanjaa, jota he äänestivät osiossa 3, ja sitä, miten he tekisivät tästä kampanjasta menestyvän sekä verkossa että sen ulkopuolella toteutettavilla toimilla. Varaa aikaa keskusteluun oppilaiden ideoista luokassa.

Oppilaiden tulisi miettiä seuraavia:

- Kuinka he löytäisivät oikeat ihmiset muista maista.
- Mihin he saattavat joutua käyttämään rahaa.
- Miten he keräisivät rahaa.
- Mitä kanavia he käyttäisivät tavoittaakseen ihmisiä.
- Kenet he pyrkisivät tavoittamaan.

LÄHESTYMISTAPOJA SUOSTUTTELUUN

- 4) Siirry **PowerPoint-diaan 3** tai pyydä oppilaita siirtymään **opiskelijan paketin** sivulle 20. Selitä, että jotta kampanja saisi tukea, meidän olisi saatava ihmiset vakuuttuneiksi siitä, että ideamme on hyvä. Voimme käyttää näitä neljää lähestymistapaa (tai niiden yhdistelmää) perustelujemme muotoilun apuna. Mihin oppilaat uskovat suhtautuvansa positiivisimmin?

Logiikka: Onko ideassa järkeä? Onko vaaditun toiminnan ja esimerkiksi yhteiskunnan/talouden/arkielämän/terveyden parantamisen välillä suora yhteys?

Tunteet: Pelkäävätkö ihmiset kyseistä asiaa? Kuinka paljon paremmaksi he tuntevat olonsa, jos ongelma ratkaistaan? Miltä heistä tuntuu, jos asiaa ei ratkaista tai jos he eivät tee mitään? Voivatko ihmiset samaistua ongelmaan? Onko asia toivoa herättävä?

Etiikka: Onko kyseessä moraalikysymys? Onko asia moraalisesti väärin? Pitäisikö meidän ratkaista asia yksinkertaisesti siksi, että se on oikein (vaikka siitä voi aiheutua kustannuksia)?

Uskottavuus: Onko olemassa luotettavia lähteitä, jotka tukevat ehdotustasi (tiede, tutkimus jne.)? Onko henkilöitä tai ryhmiä, joita ihailamme tai kunnioitamme (ja jotka ovat osoittaneet olevansa asiantuntevia) ja jotka ovat ottaneet asiaan samanlaisen kannan tai jotka ovat mukana toiminnassa?

- 5) Pyydä oppilaita antamaan neljä aloitetta tai useampia mahdollisia aloitetta (nämä voivat olla niitä, joita he ovat keksineet viime oppitunnilla, tai uusia, joita he ovat löytäneet) ja kirjoita ne taululle.

SUOSTUTTELUN HARJOITTELU

- 6) Jaa luokka pareihin, joista toinen on A ja toinen B.
- 7) Pyydä oppilaita kuvittelemaan, että he kampanjoivat aloitteen tukemiseksi supermarketin ulkopuolella. Oppilaan A on valittava aloite, jota voitaisiin hänen mielestään tukea parhaiten logiikkaa käyttämällä. On tärkeää korostaa, että oppilaiden ei tarvitse todella olla samaa mieltä puolustamansa asian kanssa.
- 8) Anna oppilaalle A muutama minuutti saada oppilas B vakuuttuneeksi siitä, miksi hänen pitäisi tukea aloitetta. Oppilaan B on sitten esitettävä vastaväitteet; oppilaan A ei tarvitse vastata.

- 9) Oppilaat vaihtavat nyt rooleja, ja oppilaan B on valittava toinen aloite ja puolustettava sitä tunnetason väitteillä (tunteilla). Oppilaan A on vastattava.
- 10) Jatka roolien vuorottelua etiikkaa ja uskottavuutta käyttävien perustelujen harjoittelemiseksi samalla tavalla.
- 11) Pyydä luokkaa pohtimaan, oliko heidän lähestymistapansa paras valitulle aloitteelle. Kuinka hyvin he luulevat onnistuneensa? Toivatko vastaväitteet esiin aloitetta tukevien perustelujen heikkouden?

VASTAAMINEN VASTAVÄITTEISIIN

- 12) Muistuta oppilaita siitä, että kampanjan onnistumiseksi heidän tulisi harkita useamman kuin yhden lähestymistavan käyttöä (logiikka, tunteet, uskottavuus, etiikka). Heidän tulee myös harkita mahdollisia vastaväitteitä ja yrittää vastata niihin ennen kuin ne esitetään.

- 13) Siirry **PowerPoint-diaan** 4 tai kirjoita taululle seuraava: "Torjunta-aineiden käyttö maataloudessa on kiellettävä."
- 14) Oppilaat jäävät pareihinsa tai vaihtavat kumppaneita. Kerro oppilaille, että kumpikin heistä esittää omanikäistään. Oppilaan A pitää tukea tätä väitettä käyttämällä jotakin yllä olevista lähestymistavoista, jota hän pitää sopivana. Oppilaan B pitää yrittää löytää vastaväitteitä.
- 15) Oppilaat vaihtavat nyt rooleja, mutta tällä kertaa B (väittelee lausunnon puolesta) on oppilas ja A (vastaväitteitä esittävä) on maanviljelijä.
- 16) Pyydä oppilaita pohtimaan esitettyjä vastaväitteitä. Muuttuivatko ne, kun vastapuolen oppilas esitti maanviljelijää?

YHTEISEN POHJAN LÖYTÄMINEN

- 17) Osoita oppilaille, että jos he haluavat kampanjan saavan mahdollisimman laajan positiivisen tuen, heidän on vakuutettava eri ihmisryhmät, joilla voi olla erilaisia huolenaiheita.

Yhteisen pohjan löytäminen ja eri osapuolten eri näkökulmien ymmärtäminen on keskeistä EU-lainsäädäntöä laadittaessa. Tämä koskee myös kansalaisten ECI:n avulla käynnistämää ideaa laiksi. Jos eurooppalainen kansalaisaloite onnistuu keräämään miljoona allekirjoitusta ja komissio päättää tehdä lainsäädäntöehdotuksen, lainsäätäjien, Euroopan parlamentin ja neuvoston on päästävä kompromissiin asiassa. Ennen kuin komissio ehdottaa lainsäädäntöä, sen on otettava huomioon kaikkien asianosaisten näkemykset. EU-edustajat harkitsevat, miten asia vaikuttaa heidän vaalipiirinsä ihmisiin ja yrityksiin. Lisäksi neuvostossa kunkin EU-maan edustajat tarkastelevat asiaa omalla kansallisella tasolla, koska asia voi vaikuttaa joihinkin maihin enemmän tai eri tavalla kuin toisiin. Kaikkien näiden elinten on neuvoteltava ja päädyttävä kompromissiin, jotta aloitteesta voi tulla laki.

18) Siirry **PowerPoint-diaan 5** tai kirjoita taululle seuraava: oppilas, vanhempi, liikemies, poliitikko.

19) Jaa luokka neljään ryhmään ja anna kullekin ryhmälle yksi yllä olevista titteleistä ”persoonaksi”, joka edustaa ihmisryhmää. Pyydä oppilaita jatkamaan **opiskelijan pakettinsa** sivulle 21 ja tekemään muistiinpanoja siitä, mistä tämä persoona on huolissaan ja mikä saa hänet tuntemaan olonsa turvallisiksi.

20) Anna oppilaille muutama minuutti aikaa ryhmäkeskusteluun ja anna sitten luokalle palautetta siitä, mitä he kirjoittivat. Muita oppilaita tulisi kannustaa lisäämään ideoita luetteloihin, jos heillä on muita ideoita.

21) Pyydä kutakin ryhmää valitsemaan aloite, jota mainostetaan heidän persoonalleen. Mitä mediaa heidän tulisi käyttää? Millainen lähestymistapa olisi paras?

OPPITUNNIN PÄÄTTÄMINEN

22) Selitä oppilaille, että viimeisenä tehtävänä he tulevat tekemään videon edistääkseen aloitetta, jonka he haluaisivat tulevan osaksi EU-lainsäädäntöä. Säännöt ovat seuraavat:

- Heidän pitää työskennellä kolmen tai neljän hengen ryhmässä.
- Heidän tulisi päättää asiasta, joka heidän mielestään olisi hyvä aloite. He voivat käyttää jotakin, josta on keskusteltu luokassa, tai valita jonkin muun.
- Heidän pitää tehdä ehdotustaan tukeva video, jonka pituus saa olla enintään 3 minuuttia.
- He voivat esittää eri hahmoja videossa.
- Halutessaan he voivat sisällyttää videoonsa musiikkia ja/tai grafiikkaa.
- Heidän pitää varmistaa, että heillä on lupa kuvata paikkoja tai muita ihmisiä.
- Videon ohessa pitää olla tekijäluettelo, josta käy ilmi, kuka on ollut vastuussa mistäkin projektin osasta.
-

Anna oppilaille vähän aikaa ryhmiin jakautumiseen ja aloitteesta päättämiseen.

Jos aikaa on, videot voidaan katsoa seuraavalla oppitunnilla. Jos ei, videot voidaan ladata koulun käyttämälle yhteistyöalustalle. Oppilaita tulisi kannustaa antamaan positiivista palautetta näiden oppituntien aikana käsiteltyjen asioiden perusteella. Halutessaan oppilaat voivat äänestää parasta videota (he eivät saa äänestää omaansa).

VALINNAINEN TEHTÄVÄ

Valitut oppilaat kuvittelevat olevansa kuulemistilaisuudessa Euroopan parlamentissa aloitteensa esittelemiseksi. Muut oppilaat ovat Euroopan parlamentin jäseniä eri maista ja eri poliittisista puolueista. He voivat esittää kysymyksiä ja päättää sitten, kannattavatko he aloitetta.

Tallenne oikeasta kuulemisesta löytyy alta. Kielen voi vaihtaa napsauttamalla ”huomautus”-symbolia: <https://multimedia.europarl.europa.eu>

Loppukoe

1. Kuinka monta EU-kansalaista tarvitaan eurooppalaisen kansalaisaloitteen alkuun panemiseksi?
  - a. 3 EU-kansalaista
  - b. 5 missä tahansa jäsenvaltiossa asuvaa EU-kansalaista
  - c. 7 EU-kansalaista, jotka asuvat seitsemässä eri jäsenvaltiossa
  - d. Vähimmäisvaatimusta ei ole
2. Voiko eurooppalaisen kansalaisaloitteen luoda mistä tahansa itsellesi tärkeästä aiheesta, jonka suhteen haluat Euroopan komission ryhtyvän toimiin?
  - a. Kyllä, mikä tahansa aihe on mahdollinen
  - b. Ei, tiettyjä rajoituksia on olemassa
3. Kuka voi tukea eurooppalaista kansalaisaloitetta?
  - a. EU-kansalaiset 18 vuoden iästä alkaen.
  - b. EU-kansalaiset, jotka ovat riittävän vanhoja äänestääkseen EU-vaaleissa tai jotka ovat joidenkin maiden tapauksessa vähintään 16-vuotiaita.
  - c. EU:ssa asuvat ihmiset kansallisuudesta huolimatta.
4. Tosi vai epätosi: Riittääkö miljoona kannattajaa yhdestä EU-maasta, jotta kansalaisaloite olisi pätevä?
  - a. Tosi
  - b. Epätosi
5. Tosi vai epätosi: Pitääkö Euroopan komission laatia laki kelvollisen kansalaisaloitteen seurauksena?
  - a. Tosi
  - b. Epätosi
6. Mitkä seuraavista EU-elimistä ovat vastuussa kansalaisaloitteen rekisteröinnistä?
  - a. Euroopan parlamentti
  - b. Eurooppa-neuvosto
  - c. Euroopan komissio
7. Mikä seuraavista sopimuksista määräsi eurooppalaisen kansalaisaloitteen käyttöönotosta?
  - a. Maastrichtin sopimus vuodelta 1992
  - b. Lissabonin sopimus vuodelta 2007
  - c. Rooman sopimus vuodelta 1957

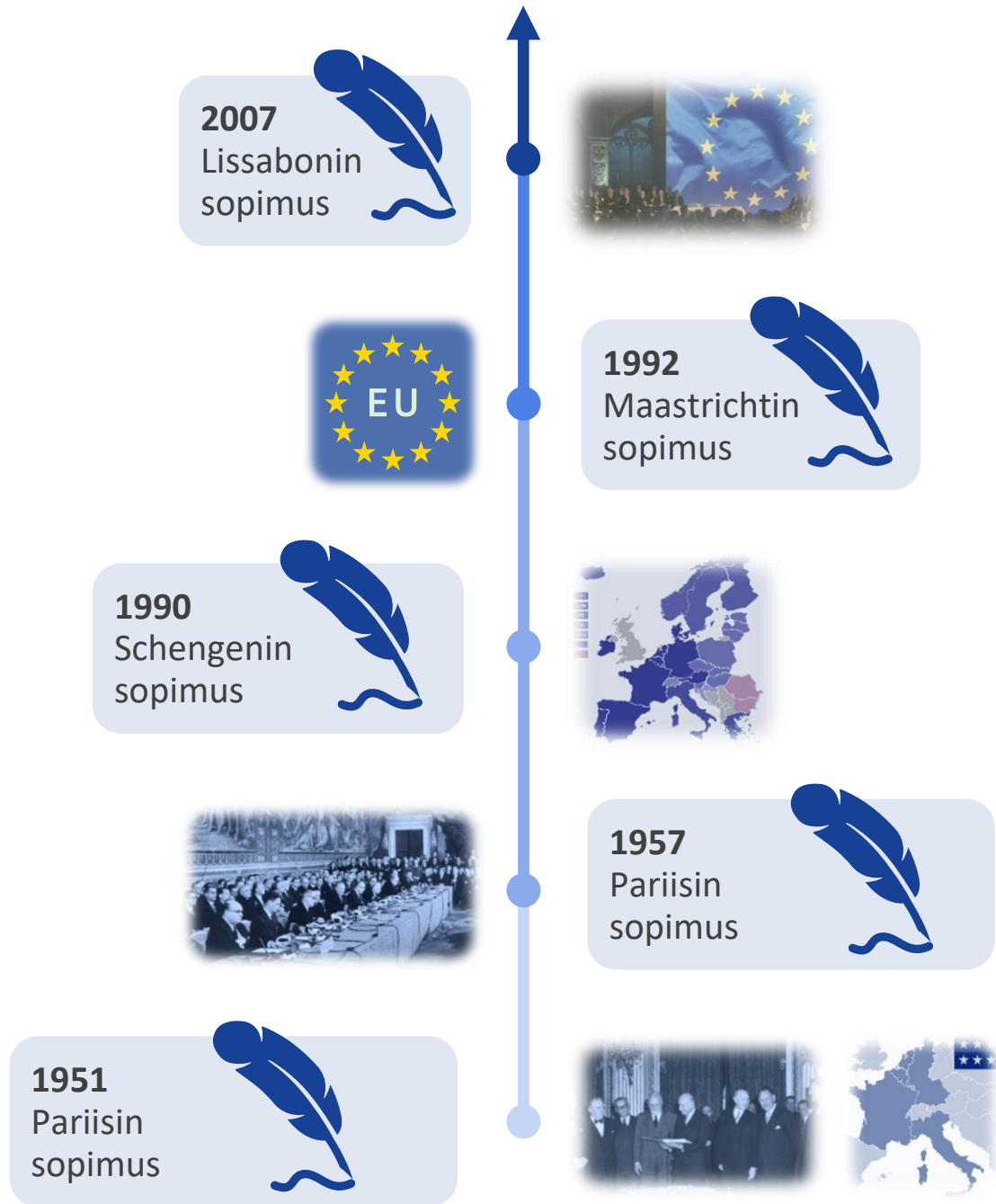
8. Minkä tyyppistä demokratiaa eurooppalainen kansalaisaloite edustaa?
  - a. Osallistuvaa
  - b. Edustuksellista

9. Miten pitkään on aikaa aloitteeseen tarvittavien allekirjoitusten keräämiseen?
  - a. 12 kuukautta
  - b. 2 vuotta
  - c. Aikarajaa ei ole

10. Tosi vai epätosi: Aloitetta voi tukea vain verkossa.
  - a. Tosi
  - b. Epätosi

Loppukokeen vastausten selite

1. C.
2. B. Ei, tiettyjä rajoituksia sovelletaan. Aloitteen alulle paneminen edellyttää, että Euroopan komissio rekisteröi sen. Komissio voi rekisteröidä vain aloitteita, jotka pyytävät sitä ryhtymään toimiin asioissa, joiden osalta sillä on valtuudet ehdottaa lainsäädäntöä. Jos siis uuden aloitteen aihe ei kuulu johonkin niistä aloista, joilla komissio voi ehdottaa lainsäädäntöä, sitä ei voida rekisteröidä. Jos aloite on EU:n arvojen vastainen, komissio hylkää sen myös silloin.
3. B.
4. B. Epätosi. Kansalaisaloitteen on saavutettava miljoona allekirjoitusta ja ennalta määritetyt rajat vähintään seitsemässä EU:n jäsenvaltiossa tullakseen voimaan.
5. B. Epätosi. Aloitteen järjestäjien ja Euroopan komission tapaamisen ja Euroopan parlamentissa järjestetyn julkisen kuulemistilaisuuden jälkeen komission on täsmennettävä, mitä toimia se aikoo ehdottaa vastineena mahdolliseen kelvolliseen kansalaisaloitteeseen, ja perustella, miksi se toimii näin (tai on tekemättä toimia). Tämä vastaus on komissaarien virallisesti hyväksymä tiedonanto, joka julkaistaan kaikilla EU:n virallisilla kielillä.
6. C.
7. B.
8. A. Euroopan parlamentin jäsenten äänestäminen edustamaan etujamme on edustuksellisen demokratian esiintymismuoto.
9. A.
10. B. Ihmiset voivat allekirjoittaa myös paperisia tukilomakkeita.

EUROOPAN UNIONIN SOPIMUSTEN TIETOSIVU

Tärkeimmät EU-sopimukset

<https://european-union.europa.eu/select-language?destination=/node/53>

Seuraavat sopimukset edustavat viittä tärkeää virstanpylvästä Euroopan unionin historiassa. Jos haluat lisätietoja, seuraa jokaisen tietoruuuden perässä olevia linkkejä. Muista, että voit vaihtaa kieltä kaikissa tapauksissa.

PARIISIN SOPIMUS VUODELTA 1951

Euroopan unioni aloitti toimintansa 1950-luvulla, toisen maailmansodan päättymisen jälkeen. Tavoitteena oli estää uusi sota Euroopan mantereella. Pariisin sopimus oli ensimmäinen askel kohti Euroopan yhdentymistä. Sen myötä perustettiin Euroopan hiili- ja teräsyhteisö, joka yhdisti kuusi Euroopan maata (Ranska, Länsi-Saksa, Italia, Belgia, Luxemburg ja Alankomaat), joiden välillä hiilen ja teräksen kauppaa voitiin käydä ilman esteitä. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön päätarkoituksena oli yhtenäistää siihen osallistuvien Euroopan maiden talouksia konfliktien vähentämiseksi ja jotta voitiin pysyä tietoisena siitä, että joku jäsen käytti terästä aseiden rakentamiseen valmistautuessaan mahdolliseen sotaan.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0022>

ROOMAN SOPIMUS VUODELTA 1957

Tällä sopimuksella perustettiin Euroopan talousyhteisö (ETY), joka kokosi yhteen kuusi maata (Belgia, Saksa, Ranska, Italia, Luxemburg ja Alankomaat) ja joka edisti yhdentymistä ja talouskasvua kaupankäynnin avulla.

Sopimus loi sisämarkkinat, jotka perustuvat tavaroiden, ihmisten, palvelujen ja pääoman vapaaseen liikkuvuuteen. Se loi myös tulliliiton, joka poisti tullit jäsenvaltioiden väliltä ja asetti yhteiset tariffit ulkopuolelta tuleville tavaroille.

Monet nykyisistä EU:n toimielimistä perustettiin tällä sopimuksella:

- ministerineuvosto
- komissio
- parlamentaarinen yleiskokous (Euroopan parlamentti)
- yhteisöjen tuomioistuin
- talous- ja sosiaalikomitea.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0023>

SCHENGENIN SOPIMUS VUODELTA 1990

Schengenin sopimuksella perustettiin vapaan liikkuvuuden alue, jossa allekirjoittaneiden maiden välillä ei ole rajatarkastuksia. Se on sittemmin sisällytetty EU:n lainsäädäntöön, ja se on nyt Euroopan unionin julkilausuttu pyrkimys.

<https://eur-lex.europa.eu/FI/legal-content/glossary/schengen-agreement-and-convention.html>

MAASTRICHTIN SOPIMUS VUODELTA 1992

Tämä on sopimus, jolla perustettiin Euroopan unioni. Siinä esiteltiin muun muassa ajatus ”Euroopan kansalaisesta”, jonka ansiosta minkä tahansa EU-maan kansalaiset voivat asua ja työskennellä missä tahansa toisessa jäsenvaltiossa. Se tarjosi heille myös muita oikeuksia ja suojaa.

Toinen tärkeä osa sopimusta oli, että siinä vahvistettiin ajatus yhteisestä valuutasta ja talouspolitiikan koordinoinnista, mikä johti euron ja Euroopan keskuspankin luomiseen.

Sopimuksessa keskittyttiin monet aiemmin kansallisten hallitusten vastuulla olleet vastualueet, jotta yhdenmukaistamista voitaisiin jatkaa koko Euroopan unionin alueella. Se teki myös joitain muutoksia EU:n toimielinten valtarakenteeseen.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0026>

LISSABONIN SOPIMUS VUODELTA 2007

Tämä sopimus perustui tuolloin voimassa olleisiin sopimuksiin ja muutti niitä. Se teki Euroopan unionista oikeushenkilön, mikä tarkoitti, että se voi nyt allekirjoittaa sopimuksia tai liittyä järjestöihin yhtenä elimenä. Se teki [perusoikeuskirjasta](#) oikeudellisesti sitovan ja antoi sille saman oikeudellisen arvon kuin perussopimuksille. Se selvensi myös EU:n toimivaltaan kuuluvia asioita.

On erittäin tärkeää, että sopimuksella varmistettiin demokratian lisääminen lisäämällä Euroopan parlamentin valtaa.

Se tarjosi myös mekanismin, jolla tavalliset kansalaiset voivat vaikuttaa suoraan EU:n politiikkaan ja lainsäädäntöön. Tässä vaiheessa otettiin käyttöön eurooppalainen kansalaisaloite (ECI).

<https://eur-lex.europa.eu/FI/legal-content/summary/the-treaty-of-lisbon.html>

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>

Lue lisää tällä hetkellä voimassa olevista sopimuksista EUR-lex-palvelussa:

<https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html?locale=fi>

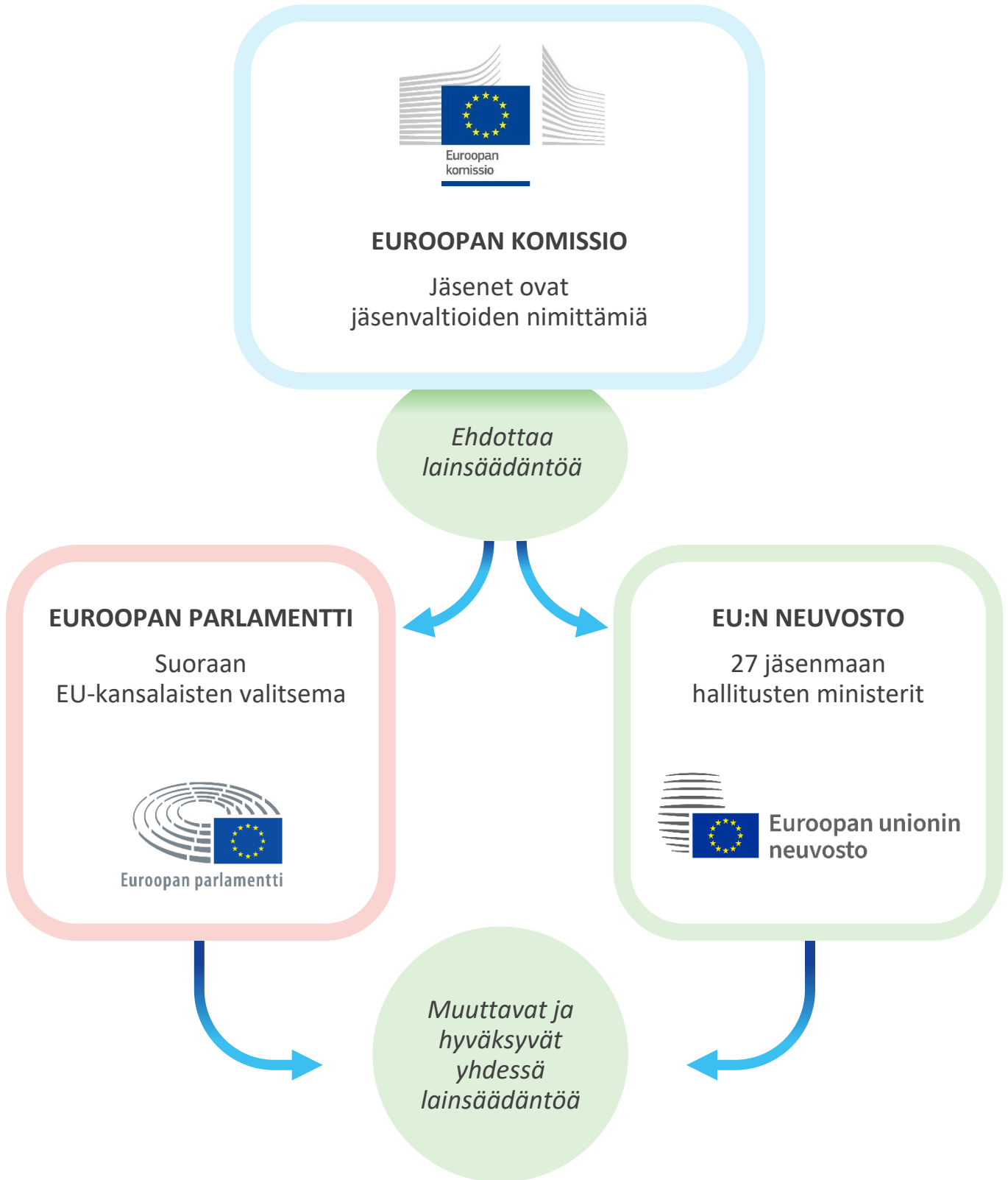
EU:N TOIMINTA-ALAT (vain tietyt)

Yksinomainen toimivalta	Jaettu toimivalta	Tukeva toimivalta
Tulliliitto	Sisämarkkinat	Kansanterveys
Kilpailusäännöt	Työllisyys- ja sosiaaliasiat	Teollisuus
Rahapolitiikka	Maatalous	Kulttuuri
Kauppa	Kalanviljelylaitokset	Matkailu
Merikasvit ja -eläimet	Ympäristö	Koulutus, nuoriso ja urheilu
	Kuluttajansuoja	Pelastuspalvelu
	Liikenne	Hallinnollinen yhteistyö
	Euroopan laajuinen liikenneverkko	
	Energia	
	Oikeusasiat	
	Perusoikeudet	
	Maahanmuutto ja sisäasiat	
	Kansanterveys	
	Tutkimus ja avaruus	
	Humanitaarinen apu ja pelastuspalvelu	

Lue lisää:

https://europa.eu/citizens-initiative/how-it-works/how-start-initiative-step-step/faq-eu-competences-and-commission-powers_fi

EU:N LAINSÄÄDÄNTÖPROSESSI

© Euroopan unioni, 2023

Uudelleenkäyttö on sallittu, kunhan lähde mainitaan. Euroopan komission uudelleenkäyttöpolitiikka asiakirjoihin sovelletaan päätöstä 2011/833/EU (OJ L 330, 14.12.2011, s. 39).

PDF ISBN: 978-92-68-03881-9

doi: 10.2792/555362

KA-04-23-421-FI-N

Euroopan unionin
julkaisutoimisto

Eurooppalainen
kansalais-
aloite